

**Роль
інформаційних
технологій в
управлінні
підприємством**

Сучасні інформаційні технології, які базуються на професійному використанні інформаційного ресурсу, дають змогу менеджерам ефективно діяти, мінімізуючи ризик.

Залежно від поставлених управлінських завдань можуть застосовуватися такі види інформаційно-управлінських технологій:

зберігаючі (економлять витрати, матеріали й фінансові ресурси, але не впливають суттєво на зміну стану й рівня функціонування підприємства) — передають інформацію від відправника до адресата, не відповідаючи за суть інформації, що передається, та її використання адресатом;

- раціоналізуючі — відповідають за використання інформації;

- творчі — "виробляють" нові знання, їх передають, використовують для вдосконалення ланки
- професійні — мають навички з підготовки інформації. Керівники повинні дотримуватись таких принципів систематизації інформаційних потоків:

- забезпечення повноти й достовірності обліку всіх сторін господарської діяльності;
- мінімізація інформаційного шуму та обмеження інформаційного надлишку тільки вимогами надійності;
- забезпечення безперервного зв'язку між зовнішньою і внутрішньою інформацією та прийняття рішень на всіх рівнях ієрархії управління.

На сьогодні відомі такі проблеми впровадження інформаційних технологій (ІТ) у практику вітчизняних підприємств:

- безперервне збільшення обсягу технологічних пропозицій, що потребують великих інвестицій, і, відповідно, — посилення залежності від зовнішніх послуг (наприклад постачальників програмного забезпечення);
- зміна ролі ІТ у господарській діяльності багатьох підприємств; під час виконання внутрішньофірмових процесів функція ІТ перестала бути допоміжною, а перетворилась у важливу складову продукту чи виробничих потужностей;
- зростання витрат у сфері ІТ.

Вирізняють шість заінтересованих груп, від яких залежить прийняття рішень у сфері ІТ:

- вище керівництво, яке повинне управляти ІТ як

стратегічним
потенціалом
підприємства.
Керівництво
фірми на сьогодні
має визначитися з
таких питань:
який вклад
зобов'язана внести
ІТ у процес
виробництва

товарів і послуг. На увагу заслуговують передусім найважливіші аспекти: ІТ як функція забезпечення виробничого процесу; ІТ як інтегральна складова продукту; ІТ як організаційний інструмент для створення віртуальних форм підприємства; хто повинен виконувати перелічені та інші функції. На передній план висувається питання про координаційний механізм для окремих видів інформаційно-технологічних послуг.

- спеціалісти, основним обов'язком яких є пошук системних рішень для оптимізації функціональних спеціальних завдань. Вони через обмеженість своєї сфери діяльності не завжди мають можливість конкретно уявляти процес виробництва товарів і послуг;
- менеджери окремих функціональних підрозділів, які мають використовувати ІТ з огляду на логіку

своєї господарської діяльності і приділяти увагу аналізу можливих наслідків рішень, що приймаються, а також потенційним ризикам.

- менеджери бухгалтерсько-фінансових служб, які відповідають за чіткість і зрозумілість щодо очікувань клієнтів та користувачів, пов'язаних з інформаційно-технологічними послугами;
- постачальники ІТ, що повинні пропонувати послуги відповідно до проблемних установок своїх споживачів, виробивши стратегію, яка базується на орієнтації на клієнта, довгострокових зв'язках з клієнтурою на засадах взаємної довіри, гнучкості й готовності до ризику.
- власний інформаційно-технологічний підрозділ. На співробітників цього підрозділу покладається вирішення технологічних завдань у своїй сфері та соціальних проблем, пов'язаних із упровадженням та експлуатацією ІТ; координувати роботу з групами осіб та організаціями, заінтересованими у використанні потенціалу й визначенні проблематики ІТ. Вони спільно з керівництвом повинні шукати шляхи розвитку підрозділів та підприємства в цілому, завоювання конкурентних переваг для окремих господарських зон.

Інформація як сукупність даних і знань характеризує рівень організаційного розвитку системи і є її

стрижневим елементом. Наскільки ефективні процеси збирання, накопичення, зберігання, пошуку, передавання та методів опрацювання інформації, настільки дієва й уся система управління виробництвом у цілому.

Компонентами інформаційної системи підприємства (виробництва) є банк даних і відповідні бази даних, використовувана мова (сукупність знаків і класифікаторів), а також комплекс моделей і програм, що забезпечують роботу з даними. Банк і бази даних являють собою сховище інформації та основний компонент інформаційної системи в багаторівневій інтегрованій автоматизованій системі управління підприємством.

Банк даних — комплекс, що охоплює спеціальні структури організації інформації,

алгоритми, спеціальні мови, програмні й технічні засоби, що в сукупності забезпечують створення та експлуатацію системи накопичення інформації, яка надходить із декількох джерел, її оновлення, коригування та багатоаспектне використання в інтересах об'єктів управління підприємства, а

також прямий зв'язок із користувачем для отримання відповіді на певні запити.

Основні вимоги до банку даних: інтегрованість баз даних і цілісність кожної з них; незалежність; мінімальна збитковість даних, що зберігаються; здатність до розширення.

База даних є сховищем спеціально організованих та логічно пов'язаних інформаційних елементів. Вона складається із самих даних та їх опису. Між даними, що містяться в базі, підтримуються певні зв'язки. База даних зорієнтована на інтегровані вимоги й тим самим задовольняє інформаційні потреби будь-яких користувачів. Центральну роль у функціонуванні банку даних виконує система управління базами даних. Ця система усуває, додає, замінює старі записи даних на нові і являє собою ефективний інструмент обробки даних.

Бази даних створюються в банку даних підприємства для вирішення на ЕОМ завдань управління виробництвом на міжцеховому рівні. В кожному цеху під час створення автоматизованої системи управління формуються відповідні бази даних, серед них:

- технологічні процеси;
- поопераційно-трудові витрати;
- оснастка;
- цінник на матеріали та напівфабрикати;
- планова інформація про номенклатуру, кількість, терміни, трудоемність, вартість деталей (виробів), що випускає цех, календарно-планові нормативи руху виробництва тощо;
- обладнання (паспортні дані, вартісні показники, графік планово-запобіжних ремонтів);
- персонал (робітники, службовці, молодший обслуговуючий персонал);
- довідники (класифікатори) з операцій, деталей, обладнання, професій;
- облікова інформація про хід виробництва, яка отримується з документів: супроводжувальна карта, повідомлення про брак, облікові картки заготовок та інше;
- нормативна інформація для економічних розрахунків (вартість основних матеріалів, покупних напівфабрикатів, трудоемність

виготовлення деталей, основна й додаткова зарплата, цехові витрати) тощо.

Для програмної реалізації робіт з базами даних створюються допоміжні програми їхніх структур, довідників і файлів, друку та ін.

База знань містить інформацію про накопичений практичний досвід спеціалістів з управління, використовується в підготовці управлінських рішень і є необхідним компонентом експертних систем, що забезпечують вироблення варіантів рішень в автоматизованому (чи автоматичному) режимі.

При функціонуванні багаторівневої системи управління виробництвом за умов І АСУ, наділеної розвинутою мережею ЕОМ, в цехах і на виробничих дільницях створюються обчислювальні комплекси (ОК), які мають автоматизовані робочі місця (АРМ) спеціалістів з управління виробництвом. АРМ — це проблемно зорієнтований апаратно-програмний комплекс, що охоплює апаратні, програмні та інформаційні засоби для вирішення завдань користувача

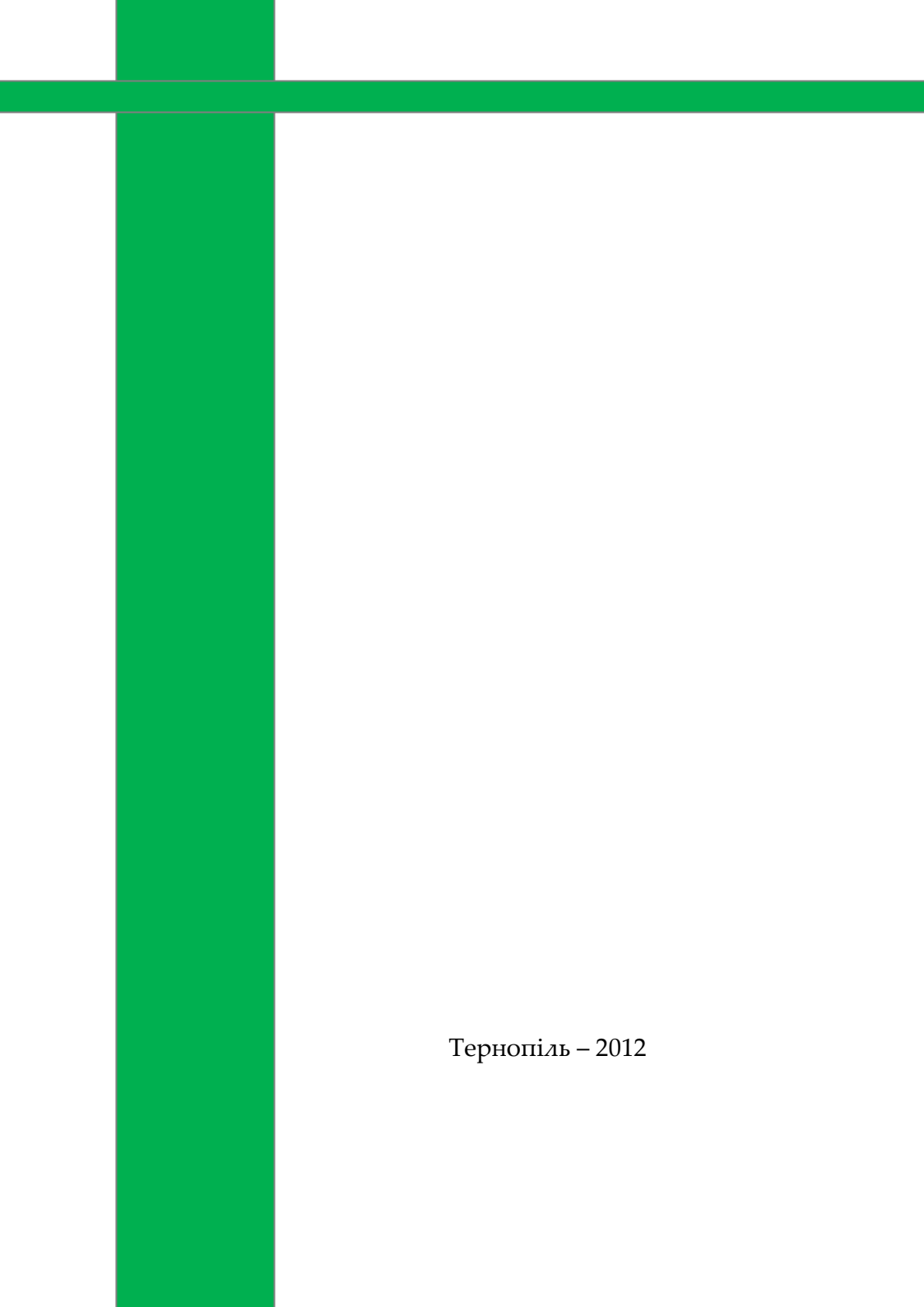

безпосередньо на його робочому місці в режимі діалогу з ЕОМ. прогнози розвитку підгалузі, підприємства-аналога, виробництва окремих виробів;

- дані для ухвалення рішень про постановку власних НДДКР, промислового випуску або зняття з виробництва того чи іншого виробу;
- результати науково-дослідних, техніко-економічних, патентно-ліцензійних досліджень;
- маркетингова, кон'юнктурна ситуація на внутрішньому та на міжнародному ринках;
- дані про ефективні системи, матеріально-технічне забезпечення й кооперативні поставки;
- відомості про зміни в чинному законодавстві, нові закони, постанови.

Дані системи інформаційного забезпечення, необхідні для виробничих менеджерів:

- прогнози розвитку підгалузі, підприємства-аналога, виробництва окремих виробів;
- дані для ухвалення рішень про постановку власних НДДКР, промислового випуску або зняття з виробництва того чи іншого виробу;

A large green cross graphic is positioned in the top-left corner of the page, consisting of a vertical bar and a horizontal bar that intersect at the top-left corner.

Тернопіль – 2012